

ČO ROBIŤ V PRÍPADE...

1. OHROZENIA A VZNIKU POVODNÍ A ZÁPLAV:

- ✚ v prípade kritického nedostatku času zanechajte akékoľvek činnosti a rýchlo sa odoberte na bezpečné miesto (kopec, vyšší svah a pod.)
- ✚ pokiaľ máte dostatok času:
  - vypnite alebo uzatvorte hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu,
  - vybavenie domácností premiestnite do vyšších poschodí,
  - uzatvorte okná,
  - pripravte si evakuačné vozidlo pre prípad krízovej situácie,
  - pripravte si lieky, dokumenty, vhodné ošatenie, trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2-3 dni,
  - zoberte si nepremokavú obuv a odev,
  - odstráňte látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny a pod.),
  - informujte svojich susedov,
  - pripravte evakuáciu zvierat,
  - pripravte si evakuačnú batožinu,
  - dodržujte pokyny záchranných zložiek, orgánov samosprávy a štátnej správy, sledujte pokyny v hromadných informačných prostriedkoch.

2. VZNIKU POŽIARU:

- ✚ zistený požiar ohláste bez zbytočného odkladu na tiesňovú linku 112 alebo 150,
- ✚ ak je to možné, požiar uhasťte alebo spravte nutné opatrenia k zamedzeniu jeho šírenia,
- ✚ uzavrite prívod plynu,
- ✚ podľa možností vyveďte do bezpečnej vzdialenosti zvieratá, vynesťte cenné veci,
- ✚ uvoľnite prístupové cesty záchranným zložkám,
- ✚ nekomplikujte činnosť záchranným zložkám po ich príjazdu na miesto zásahu,
- ✚ na výzvu veliteľa zásahu, veliteľa jednotky požiarnej ochrany alebo starostu obce poskytnite vecnú alebo osobnú pomoc.

3. VÍCHRICE:

- ✚ keď nemusíte, nevychádzajte z domu,
- ✚ nezdržiavajte sa na voľných plochách,
- ✚ nezdržujte sa pri labilných prekážkach,
- ✚ zatvorte a zabezpečte okná a dvere,
- ✚ odložte z dvorov voľne položené predmety,
- ✚ nepúšťajte von deti,
- ✚ zabezpečte domáce zvieratá,
- ✚ neparkujte pod stromami a pri schátraných budovách,
- ✚ s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdite po otvorených veterných plochách.

4. ÚNIKU NEBEZPEČNEJ CHEMICKEJ LÁTKY (POUŽITÍ CHEMICKÝCH ZBRANÍ):

- ✚ urýchlene opustite ohrozené miesto (proti smeru vetra),
- ✚ čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti,
- ✚ uzatvorte a utesnite okná, dvere a ďalšie otvory,
- ✚ vypnite ventiláciu,
- ✚ uhasťte otvorený oheň, vypnite plynové spotrebiče,
- ✚ sledujte vysielania v hromadných informačných prostriedkoch,
- ✚ riadte sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko,
- ✚ pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany osôb (na ústach a nose si pridržte navlhčenú poskladanú tkaninu),
- ✚ pripravte si evakuačnú batožinu,
- ✚ telefonujte len v súrnom prípade (nezaťažujte telefónne linky),
- ✚ poskytnite pomoc chorým, postihnutým, starším osobám, osobám neschopným pohybu, postarajte sa o deti bez dozoru,
- ✚ nakrmte domáce zvieratá, dajte im vodu a uzatvorte ich,
- ✚ zachovajte pokoj a rozvahu,
- ✚ budovu opustite len na pokyn,
- ✚ čakajte na ďalšie pokyny.

Nikdy sa neukrývajte do pivníc a terénnych nerovností (priehlbiny, jamy, priekopy a pod.) - väčšina plyných chemických látok je relatívne ťažšia ako vzduch.

5. ÚNIKU NEBEZPEČNEJ BIOLOGICKEJ LÁTKY (ALEBO PRI POUŽITÍ BIOLOGICKÝCH PROSTRIEDKOV):

- ✚ postupujte, ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky,
- ✚ chráňte sa pred preniknutím alebo zanesením nákazy do organizmu:
  - dôsledne dodržiavajte karanténne hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia,
  - sledujte informácie o situácii poskytnuté miestnou samosprávou a štátnou správou,
  - nepoužívajte vodu z neznámych zdrojov,
  - pripravte si vodu pomocou chemických dezinfekčných prostriedkov alebo prevarením,
  - udržiajte čistotu tela i za nepriaznivých podmienok,
  - zbytočne sa nedotýkajte podozrivých predmetov,
  - pri známkach onemocnenia ihneď vyhľadajte zdravotnícku pomoc (podozrenie z ochorenia hláste orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany),
  - pravidelne kontrolujte telesnú teplotu,
  - obmedzujte pohyb mimo budovu alebo ju opúšťajte iba na nevyhnutnú dobu (napr. nákup základných životných potrieb),
  - priebežne uskutočňujte v rámci svojich možností dezinfekciu vo svojich bytoch a v domoch,
  - dodržiajte pokyny zdravotníkov a pracovníkov hygienickej služby.

6. ÚNIKU NEBEZPEČNEJ RÁDIOAKTÍVNEJ LÁTKY (ALEBO PRI POUŽITÍ JADROVÝCH ZBRANÍ):

- ✚ čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch), pokiaľ možno na opačnej strane od jadrového zariadenia,
- ✚ ak ste na otvorenom priestranstve, okamžite vyhľadajte najbližší dom,
- ✚ v prípade, že ste mohli prísť do styku s rádioaktívnymi látkami v dobe, než ste sa skryli, potom:
  - pre vstupom do budovy kontaminovaný vrchný odev a obuv odložte do neprievzdušného obalu a nepoužívajte ich,
  - dôkladne si umyte ruky, tvár a vlasy, vypláchnite oči, ústa, vyčistite si nos a uši,
  - ak je to možné, osprchujte sa a vymeňte si bielizeň,
  - zdržiavajte sa v stredových miestnostiach domu na prízemí alebo v suteréne (miestnosť s minimálnym počtom okien),

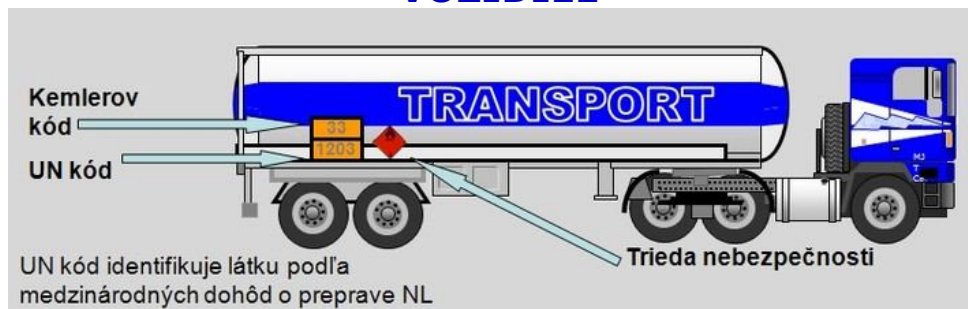
- uzatvorte a utesnite okná a dvere,
- vypnite ventiláciu a utesnite ďalšie otvory,
- sledujte správy v hromadných informačných prostriedkoch,
- pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- pripravte si evakuačnú batožinu,
- jódové prípravky (tablety jodidu draselného) a prostriedky individuálnej ochrany vám budú v prípade potreby vydané aj s inštrukciou použitia (použitie až na základe verejnej výzvy),
- zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do igelitových alebo aspoň do papierových obalov a uložte ich do chladničky, mrazničky alebo komory,
- nakrmte domáce zvieratá, dajte im vodu a uzatvorte ich,
- čakajte na ďalšie pokyny,
- ukrytie alebo evakuáciu urobte až na základe pokynov záchranárov alebo po oficiálnom vyhlásení,
- budovu opustite len na pokyn.

Nepožívajte nechránené potraviny, ovocie a zeleninu!!!

7. PRI DOPRAVNEJ NEHODE SPOJENEJ S ÚNIKOM NEBEZPEČNEJ LÁTKY:

- ✚ odstavte vozidlo tak, aby ste neblokovali celú pozemnú komunikáciu,
- ✚ zastavte motor vozidla a urýchlene opustite zamorený priestor (v prípade dosahu pôsobenia nebezpečnej látky),
- ✚ chráňte si dýchacie cesty prostriedkami improvizovanej ochrany (vreckovkou, šatkou,...),
- ✚ v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému vozidlu, z ktorého uniká nebezpečná látka (neohrozujte svoj život),
- ✚ čo najskôr oznámte nehodu na tiesňovej linke,
- ✚ nedotýkajte sa nebezpečnej látky, ani predmetov, ktoré ňou boli kontaminované,
- ✚ po príchode záchranárov sa riadte pokynmi veliteľa zásahu alebo polície.

PREPRAVA NEBEZPEČNÝCH LÁTOK - OZNAČOVANIE VOZIDIEL

Význam čísel Kemlerovho kódu

- 2 - vytváranie plynov tlakom alebo chemickou reakciou
- 3 - horľavosť kvapalín (pár) a plynov alebo kvapalín
- 4 - horľavosť tuhých látok
- 5 - oxidujúci (horenie podporujúci) účinok
- 6 - jedovatosť alebo nebezpečenstvo infekcie
- 7 - rádioaktivita
- 8 - žieravosť (korozívnosť)
- 9 - nebezpečenstvo prudkej spontánnej reakcie

Trieda nebezpečnosti

- výbušné látky
- stlačené plyny
- horľavé kvapaliny
- horľavé pevné látky
- samozápalné látky
- látky vyvíjajúce plyny
- jedovaté látky
- infekčné látky
- rádioaktívne látky
- žieraviny

8. TERORISTICKÉHO ÚTOKU:

- ✚ zachovajte pokoj a rozvahu, nešírte paniku,
- ✚ chráňte dýchacie cesty vlhkou tkaninou, opustite urýchlene ohrozený priestor a ukryte sa vo vhodnej budove,
- ✚ sledujte informácie v médiách (televízia, rádio a obecný (mestský) rozhlas),
- ✚ plňte pokyny vydané oprávnenými osobami,
- ✚ vyhotovte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela:
  - ✚ utesnite okná, dvere a iné vetracie otvory,
  - ✚ zbytočne netelefonujte, len v súrnom prípade, aby sa nezaťažovali telefónne linky,
  - ✚ poskytnite pomoc susedom a spolupracovníkom (deťom, tehotným ženám, starším, bezvládnym osobám),
  - ✚ odstráňte z verejnej komunikácie osobné vozidlo, ktoré môže tvoriť prekážku záchranným jednotkám,
  - ✚ sledujte priebežne zdravotný stav rodinných príslušníkov.

9. ANONYMNÉHO OZNÁMENIA O ULOŽENÍ BOMBY, TRHAVINY, POUŽITÍ NEBEZPEČNEJ LÁTKY

- + v prípade nálezu podozrivého predmetu (obálka, balíček,...) okamžite oznámte túto skutočnosť na tiesňovej linke 112 alebo 158,
- + nedotýkajte sa podozrivého predmetu,
- + otvorte okná a dvere,
- + zatiahnite záclony, závesy alebo žalúzie,
- + na výzvu opustite budovu a nasledujte evakuovaných do vyhradených priestorov,
- + vezmite si so sebou všetky osobné veci,
- + počkajte na ďalšie inštrukcie bezpečnostných zložiek riadiacich akciu,
- + pokiaľ bolo anonymné oznámenie o uložení bomby alebo trhaviny v budove, v ktorej sa nachádzate, opustite budovu a vzdialte sa čo najďalej od tohto miesta,

V žiadnom prípade sa nezdržujte v blízkosti možného ohrozenia.

10. OBDRŽANIA PODOZRIVEJ ZÁSIELKY (LIST, BALÍČEK):

- + podozrivú zásielku neotvárajte a netraste ňou,
- + uložte ju do igelitového sáčku alebo iného vhodného obalu,
- + potom opustite miestnosť, umyte si ruky vodou a mydlom,
- + udalosť ohláste na tiesňovú linku 112 alebo 158,
- + polícia alebo hasičský záchranný zbor od vás zásielku preberie a odvezie ju na overenie obsahu.

11. VVZNIKU EPIDÉMIE A EPIDÉMIE ZO ZVIERAT (EPIZOÓCIE):

- + zabezpečte izoláciu chorých osôb a zvierat,
- + zamedzte ich styk s ostatnými obyvateľmi a zvieratami,
- + určte zdroj nákazy (napr. nesprávne uložený odpad),
- + obmedzte pohyb osôb mimo priestoru nákazy (zaistite karanténu),
- + zabezpečte preventívne očkovanie a podávanie antibiotík (profylaxia),
- + vykonajte hygienickú očistu zasiahnutých osôb, ako aj záchranných jednotiek,
- + vykonajte dezinfekciu, deratizáciu, dezinfekciu (ničenie mikroorganizmov, hlodavcov, hmyzu),
- + zabezpečte ekologickú likvidáciu uhynutých zvierat.

12. VZNIKU ZEMETRASENIA:

+ pred zemetrasením (preventívne opatrenia):

- pripraviť si prenosné rádio, baterku a lekárničku,
- naučiť sa základy prvej pomoci,
- poznať hlavné uzávery elektriny a plynu,
- neukladať na police a skrine ťažšie predmety, ťažší nábytok oprieť o steny,
- dohodnúť si spôsob kontaktu s členmi rodiny, príbuznými, na pracoviskách a školách počas zemetrasenia.

+ pri zemetrasení:

- pri pobyte v budove ostať dnu,
- pri pobyte mimo budovy zostať vonku, najviac zranení býva pri panickom úteku z domov alebo do úkrytov,
- zachovať rozvahu, pomáhať deťom, susedom, starším osobám, invalidom, chorým a zraneným,
- v budove rýchlo vyhľadať vhodné miesto, postaviť sa k opornému múru alebo pod dvere, ale nikdy nie k oknu,
- ukryť sa pod stôl a v továrňach pod najbližší odolný predmet,
- nevstupovať do výťahu a na schodište,
- vonku sa zdržiavať čo najďalej od elektrického vedenia, stromov, pomníkov atď.,
- nezostávať v úzkych uliciach, v nevyhnutných prípadoch hľadať ochranu pod najbližšou bránou pod portálom,
- nepoužívať otvorený oheň, existuje nebezpečenstvo výbuchu plynu a následného požiaru,
- pri jazde v dopravnom prostriedku okamžite zastaviť na otvorenom priestranstve a nevystupovať počas trvania otrasov.

 po zemetrasení:

- opatrene opustiť budovy a iné objekty narušené otrasmi, pri prechádzaní týmito objektmi hrozí nebezpečie zrútenia jednotlivých častí stavieb,
- poskytnúť prvú pomoc sebe i iným zraneným, starším alebo chorým osobám, deťom a invalidom, dodržiavať zásady zvýšenej hygieny, aby sa zabránilo rozširovaniu nákazlivých chorôb,
- nezdržiavať sa pod hrádzami vodných nádrží, v údoliach a okolí potokov a riek, kde môže dôjsť k ich rozvodneniu a pretrhnutiu hrádzí,
- skontrolovať rozvody plynu, vody a elektriny, pri poruche rozvodov uzavrieť ich prívody, otvoriť okná a opustiť budovu, mimoriadnu starostlivosť venovať miestam, kde hrozí nebezpečenstvo úniku alebo vzniku nebezpečných škodlivín, toxických, biologických, rádioaktívnych, výbušných a iných látok ohrozujúcich životy ľudí a životné prostredie,
- každý požiar hasiť dostupnými prostriedkami vždy s ohľadom na stav hasených objektov, organizačnými a ďalšími pokynmi, opatreniami zabrániť rozširovaniu požiaru a riadiť sa pokynmi príslušníkov požiarnych útvarov,
- zabezpečiť trvalý dozor pri používaní otvoreného ohňa, pri opakovaných otrasoch zemského povrchu môže dôjsť v podmienkach poškodených komunikácií a rozvodov plynu k rozsiahlemu požiaru,
- nepodliehať panike, sledovať správy, pokyny a informácie vysielané v rozhlase, riadiť sa pokynmi,
- aktívne spolupracovať s orgánmi podieľajúcimi sa na záchranných prácach,
- nepoužívať zbytočne telefóny mobilných a pevných sietí na vybavovanie osobných záležitostí a prežitých dojmov, vo svojom záujme uvoľniť telefónne spojenie pre urýchlené spojenie záchranárov, zdravotníkov, hasičov, ap.,
- na pitie používať výhradne vodu prevarenú alebo pochádzajúcu zo zaručene nezávadného zdroja,
- na núdzové ubytovanie používať stan alebo jednoduchý prístrešok s ľahkou konštrukciou v dostatočnej vzdialenosti od vysokých budov a objektov hroziacich pádom alebo zrútením,
- na evakuáciu alebo pomoc príbuzným nepoužívať vlastné auto, aby sa predišlo dopravným zápcham a aby komunikácie boli uvoľnené pre dopravné prostriedky záchranárov, hasičov, zdravotníkov a ostatných účastníkov záchranných prác,
- pri pátraní po osobnom majetku v troskách budov sa nevyhnutne podriaďovať rozhodnutiu orgánov riadiacich záchranné práce,
- v prípade nariadenej evakuácie alebo premiestnenia do iného objektu vziať so sebou pitnú vodu, potraviny, lieky, baterku, prenosný rádiový prijímač, mobilný telefón, dôležité dokumenty a vhodný odev.